

T. C.
BAŞBAKANLIK
KANUNLAR VE KARARLAR
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

1/153

Sayı : K.K. Gn. Md. 07/ 101-1/404/01551

Ankara

9/2/1980

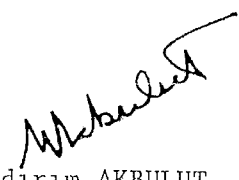
Konu :

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi :

"Doğal Gazın Kullanımı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" bu günkü Resmi Gazete'de yayımlanmış ve Anayasa'nın 91 inci maddesi uyarınca ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Yıldırım AKBULUT
Başbakan

GENEL GEREKÇE

Hükümetimiz ile S.S.C.B. Hükümeti arasında, 25 yıllık bir süreyi kapsayan ve yıllar itibariyle artarak 1993 yılında 6 Milyar m³'e ulaşacak olan doğal gaz alımına ilişkin Anlaşma 18 Eylül 1984 tarihinde imzalanmıştır.

Bu Anlaşmanın 2 nci maddesine göre Türkiye Cumhuriyeti ve S.S.C.B. Hükümetleri, doğal gaz sevkiyatının şartlarını ve fiyatını tesbit etme görevini Soyuzgazexport ve BOTAŞ'a vermiş ve bu kuruluşlar da 14 Şubat 1986 tarihinde aralarında ticari sözleşmeyi imzalamışlardır.

Bulgaristan sınırındaki Malkoçlar mevkiinden Ankara'ya kadar uzanmakta olan 652 km'lik boru hattı inşaatının gerçekleştirilmesi ve bilahare işletilmesi görevi, BOTAŞ'a verilmiştir. İnşaat, programa uygun şekilde yürütülmüş ve 1988 yılı Ağustos ayında tamamlanmıştır.

TEK'e ait Trakya ve Anbarlı Doğal Gaz Çevrim Santrallerinde doğal gaz kullanılarak elektrik üretimi gerçekleştirilmiş ve doğal gazın ülke ekonomisine ilk katkısı sağlanmıştır. Daha sonra İGSAŞ doğal gazdan gübre üretimine geçmiştir.

Bilahare Ankara şehrine doğal gaz verilerek, hava kirliliğini önleme açısından önemli bir adım atılmış ve çevre kirliliği açısından zor durumda olan şehirlerimize doğal gazı ulaştırma önemli bir sosyal hedef olarak belirlenmiştir.

Diğer taraftan, BOTAŞ'ın bağlantı hatları yapımına başlaması ile doğal gazın sanayi kuruluşlarında kullanılması gerçekleşmiş ve Türk ekonomisi verimli, tasarruflu ve çevreyi kirletmeyen bir enerji kaynağına kavuşmuştur. Bu özellikleriyle doğal gaz artan bir taleple karşı karşıya kalmıştır. Ancak doğal gazın yapısı itibariyle arz ve talebinde büyük esneklik farklılıkları, bulunmaktadır. Normal şartlar altında bütün yıl boyunca aynı miktarda gaz üretilmesi mümkün olduğu halde, tüketiminde gece, gündüz ve mevsimler itibariyle farklılıklar olduğu bir gerçektir. Özellikle şehir kullanımında yaz ve kış ayları arasındaki talep esnekliği % 300'e ulaşmaktadır. Bu husus dahi ithal edilen doğal gazın, ithal şartları doğrultusunda ve bir sistem dahilinde dağıtımının önemini ortaya koymaktadır.

Doğal gazın artan oranda sanayi kuruluşlarında kullanılması ile şehirlerin önümüzdeki yıllarda daha fazla doğal gaz talebi neticesinde, doğal gazın toplam talep giderek artacaktır. Artan talebin mevsimlere, gece ve gündüze, hatta saatlere göre farklı bir kullanım oranı göstermesi, öte yandan tek bir kaynağa bağımlılığın zayıflatılması, "enerji güvenliği" açısından büyük önemi haiz bulunmaktadır.

İşte bu sebeplerle Türkiye ile Cezayir arasında sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) ithal anlaşması imzalanmıştır. LNG terminalinin kurulacağı yer olarak Marmara Ereğlisi seçilmiş ve bu terminal yapımı ve işletilmesi BOTAŞ'a verilmiştir. Projenin 1992 yılında bitmesi planlanmıştır. Bu terminal sayesinde Cezayir'den alınacak sıvılaştırılmış doğal gazın ana sisteme dahil edilmesi, aynı zamanda depo fonksiyonu görebilmesi bakımından da talep farklılaşmasının düzenlenmesi imkan dahiline girecektir.

Doğal gazın (sıvılaştırılmış hali de dahil) yapılan anlaşmalara uygun miktarlarda ithali ve tüketim yapısında stabilite sağlanmasını teminen, büyük doğal gaz tüketicilerine süratli bir şekilde ulaşmak ve bunlara gazı ulaştıracak görevli kuruluşların ve faaliyet alanlarının tesbiti de gerekmektedir.

Yeni bir enerji kaynağı olarak kullanılan doğal gaz, ülke ekonomisinde ve sosyal hayatta önem kazanmıştır. Doğal gazın kullanılmasını temin eden hükümleri düzenlemek ve bu gazla ilgili hizmetleri süratli ve verimli bir şekilde yürütmek için, Bakanlar Kurulu'na, 10/6/1987 tarihli ve 3378 sayılı Yetki Kanunu ile kanun hükmünde kararname çıkarılmasına yetkisi verilmiştir.

Bakanlar Kurulu, bu yetkiye dayanarak 18/11/1988 tarihli ve 350 sayılı Doğal Gazın Kullanımı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'yi çıkararak bu gazın kullanımına ilişkin hükümleri v'zetmiştir. Ancak, bu Kanun Hükmünde Kararname'nin yayımından itibaren meydana gelen gelişmeler; doğal gaz ile ilgili hizmetlerin daha süratli, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesi bakımından yeni düzenlemeleri gerektirmiştir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Hükümetimiz ile S.S.C.B. Hükümeti arasında 18 Eylül 1984 tarihinde imzalanan Anlaşmanın 2 nci maddesi ile doğal gaz sevkiyatının şartlarını ve fiyatını tesbit etme görevi BOTAŞ'a verilmiştir. Doğal gazla ilgili bütün görüşme ve mutabakatlar BOTAŞ tarafından yürütülmüştür. Ayrıca doğal gazın ülkemize getirilmesi BOTAŞ tarafından sağlanmıştır. Sanayi kuruluşlarına dağıtım ve şehirlere ulaştırılması için gerekli bağlantı hatlarının yapımına başlanmıştır.

Bunların yanında Türkiye ile Cezayir arasında sıvılaştırılmış doğal gaz ithal anlaşması imzalanmış ve bu anlaşmanın BOTAŞ tarafından yürütülmesi kararlaştırılmıştır. Bu çerçevede sıvılaştırılmış doğal gaz ithal terminali BOTAŞ tarafından ihale edilmiştir. Bu terminalin işletilmesi ve ana gaz boru hattına bağlanması görevleri de BOTAŞ'a aittir.

Yukarıda da ifade edildiği gibi, doğal gazın ithali, ticari anlaşmaların tatbiki, ithal edilen doğal gazın yurdumuza ve tüketicilere ulaştırılması, doğal gaz tesislerinin yapılması ve satış fiyatının tesbitine kadar bütün konularda BOTAŞ fiilen görev yapmış bulunmaktadır.

Öte yandan, BOTAŞ Türkiye'de üretilen doğal gazın tüketicilere ulaştırılması fonksiyonunu da ifa etmektedir. Nitekim TPAO tarafından Trakya'da üretilen doğal gaz BOTAŞ tarafından Hamitabat Doğal Gaz Çevrim Santraline ulaştırılmaktadır.

Türkiye'de üretilen doğal gazın BOTAŞ tarafından alımının yapılmasının önemli ekonomik faydaları vardır. Bu suretle Türkiye'de üretilen ve ekonomik açıdan optimal olan doğal gazın alıcısı belirlenmiş olacaktır. Diğer taraftan hükümetlerarası anlaşmalar çerçevesinde belirlenen ithal gazın fiyat kompozisyonu dikkate alınarak, yerli doğal gazın rekabet edici bir fiyat kazanması sağlanacaktır. Böylece yerli doğal gazın kullanımı imkanı fazlalaşacak, "enerji güvenliği" bakımından önemli bir kaynak teşkil edecektir. Ayrıca, hükümetlerarası anlaşmalar çerçevesinde belirlenen doğal gaz ithal taahhüdünün kesintiye uğramadan gerçekleştirilmesi, yerli doğal gazın alımını ve doğal gaz ithalatını BOTAŞ'ın yapmasıyla mümkün olur. Bu şekilde doğal gaz arz piyasasında, yerli ve ithal doğal gaz konusunda tek bir görevli kuruluş olacaktır. Böylece, doğal gaz piyasasında arz ve talebinde denge sağlanacaktır.

3378 sayılı Yetki Kanunu Bakanlar Kuruluna "Doğal gazın (sıvılaştırılmış hali de dahil) düzenli, süratli, verimli ve ekonomik bir şekilde ithali, satışı, satış fiyatının tesbiti ve dağıtımını konularında yetkili kuruluşu belirlemek" amacıyla Kanun Hükmünde Kararname çıkarma yetkisi vermiş bulunmaktadır.

Bu Yetki Kanunu'ndaki amacı gerçekleştirmek için, Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi (BOTAŞ); doğal gazın (sıvılaştırılmış hali de dahil) ithali, yerli doğal gazın alımı, ithal ve yerli doğal gazın satımı ve satış fiyatının tesbiti ve doğal gazın dağıtımında görevlendirilmiş bulunmaktadır.

Diğer taraftan, doğal gaz fiyatı alıcı ve satıcı ülke arasında, bu ülkeler arasındaki bazı özel şartlar dikkate alınarak, gizli olarak tesbit edilmektedir. Uluslararası afişe fiyatı bulunmayan doğal gaz fiyatının alternatif yakıtlarla rekabet edebilir olması gerekir. Bu sebeple, doğal gazın ülke içi satış fiyatlarının tesbitinde subvansiyona sebep vermeyecek, rekabet edici, kendine mahsus bir fiyatlandırma mekanizmasına ihtiyaç vardır.

Doğal gazın talep yapısında gerek miktar, gerekse nitelik yönünden farklı tüketiciler yer almakta olduğundan, fiyatlandırma mekanizmasının Akaryakıt Fiyat İstikrar Fonu mevzuatı dışında tutulması gerekmiştir.

Madde 2- Hükümetlerarası anlaşmalar çerçevesinde BOTAŞ tarafından ithal edilen doğal gaz (sıvılaştırılmış hali de dahil) belirli taahhütlere tabi kılınmıştır. Doğal gazla ilgili ticari anlaşmalarla belirlenen ithal programının gerçekleştirilmesinin büyük önemi mevcuttur. Bu önemin en büyük kaynağı Devlet taahhüdü olmakla beraber, doğal gaz ithalatının yapılacak ihracatla karşılanması da çok önemli bir husustur. Çünkü ithal programındaki bir aksama, ülkemiz açısından büyük önemi haiz ihracat pazarını küçültebilecektir. Bu bakımdan ithal edilen doğal gazın, programa uygun taahhütler çerçevesinde tüketicilere ulaştırılması gerekmektedir. Bu ulaştırmayı sağlamak için, ithal taahhüdü altında bulunan kuruluşun, güvenli bir talep yapısını elinde bulundurması ve bu talebe süratli bir şekilde ulaşması gerekmektedir.

İşte bu mülahazalarla, bu maddede yılda 1.000.000 (birmilyon) metreküpten fazla doğal gaz kullanan sanayi kuruluşlarına ve organize sanayi bölgelerine doğal gazın satış yetkisi BOTAŞ'a tanınmaktadır. Çünkü, sanayi kuruluşları ve organize sanayi bölgeleri önemli miktarda gaz tüketmektedir. Bu yolla BOTAŞ ithal programını ve doğal gaz yaygınlaştırma stratejisini gerçekleştirebilecek, belli bir talep garantisine ulaşabilecektir. Diğer taraftan tüketiciler açısından, fiyat istikrarı ve tüketim güvenliği sağlamada yetkili bir kuruluşun varlığı da çok önemlidir.

BOTAŞ'a, sanayi kuruluşlarıyla, organize sanayi bölgelerine gaz dağıtma ve satma yetkisinin verilmesiyle, genel gaz politikasının, gaz ekonomisinin ve hükümetlerarası anlaşmanın gereğini yerine getirmek üzere BOTAŞ öncelikle görevlendirilmiş olacaktır. Bu şekilde daha süratli ve verimli hizmet etme imkanı doğacaktır.

Bununla birlikte, yukarıda belirtilen yerler dışında kalan yöreler için geçerli olmak üzere; doğal gaz tesislerinin kurulması, işletilmesi ve bu gazın satışında görevli kuruluş Bakanlar Kurulunca belirlenecektir. Bakanlar Kurulu bu görevi doğrudan BOTAŞ'a verebileceği gibi doğal gaz dağıtımı ile ilgili hizmet vermek üzere kurulmuş veya kurulacak sermaye şirketlerine de verebilecektir.

Neticede; BOTAŞ'ın, şehirler dışında bir miktarla tahdit edilmeksizin genel bir dağıtım yetkisi bulunmakta, şehirlerde ise kendisinden başka bir dağıtım kuruluşunun bulunması halinde birmilyon m³ den fazla gaz tüketen sanayi kuruluşlarına ve organize sanayi bölgelerine gaz verme yetkisi bulunmaktadır.

Büyük doğal gaz tüketicileri BOTAŞ'ın ana talep yapısını teşkil etmekle beraber, BOTAŞ, sistem emniyetinin sağlanması, arz talep dengesinin kurulması hususlarını dikkate alarak bu yetkisini, gerektiğinde doğal gazla ilgili hizmet vermek üzere kurulmuş veya kurulacak sermaye şirketlerine devredebilecektir. Bu konuda yetki devri hakkı tamamen BOTAŞ'a aittir.

BOTAŞ'a doğal gazla ilgili hizmet vermek üzere kurulmuş ve kurulacak sermaye şirketlerine ortak olabilmeye kolaylığı tanıyan maddede, bu şirketlerin ilk kuruluşlarındaki hisse nisbetlerinin Başbakan tarafından onaylanacağı ayrıca öngörülmektedir.

Madde 3- Bu madde, doğal gaz hizmetlerinin yürütülmesinde herhangi hukuki bir engelin bulunmaması mülahazasıyla vazedilmiştir.

Buna göre, BOTAŞ veya gaz dağıtımı ile görevlendirilen şirketin başvurusu üzerine, ilgili idareye; 3194 sayılı İmar Kanununa göre gaz dağıtım hatlarının imar planında önceden tahsis edilmiş olması şartını aramama ve doğal gaz dağıtım hatları ile tesislerini projesi uyarınca imar planına işleyerek gerekli ruhsatları verme mükellefiyeti yüklenmektedir.

Diğer taraftan, bu madde ile getirilen diğer bir hükümle de; doğal gazın ithali, satışı, satış fiyatının tesbiti ve dağıtımı konularında olmak üzere 1580 sayılı Belediye Kanunu, 3030 sayılı Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun ile diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde bulunan hükümlerin, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin uygulandığı yerlerde dikkate alınmayacağı öngörülmektedir.

Maddenin son fıkrası ile BOTAŞ'ın doğal gazdan doğan alacaklarına 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerinin uygulanacağı hükmü getirilmiştir.

Madde 4- Bu madde ile, doğal gazla ilgili hizmetlerin daha süratli, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini teminen 18/11/1988 tarihli ve 350

sayılı Kanun Hükümünde Kararname yürürlükten kaldırılmaktadır.

Geçici Madde 1- Bu madde ile, doğal gaz şebekesi yapımı ve doğal gaz satışı konularında özellikle büyük şehirlerde doğal gazla ilgili hizmet vermek üzere kurulmuş şirketler veya mevcut kuruluşlar tarafından başlamış çalışmaların sekteye uğramaması amaçlanmakta ve mezkûr faaliyetlerin bundan böyle de devam edeceği hükme bağlanmaktadır. Bu şehirlerde, doğal gazın satışı ve fiyatının tespitinde haksız rekabeti önlemek için, 2 nci maddenin 3 ncü fıkrası hükmü saklı tutulmuştur.

Geçici Madde 2- Bu madde ile havagazı hizmeti verilen yerlerde bu işle ilgili şirketlerin kurulması halinde veya Geçici 1 inci maddedeki kuruluşların doğal gaz çalışmalarına devam etmeleri halinde, mevcut havagazı kuruluşlarının mal varlıkları ve personelinin devri ile ilgili hükümler getirilmiştir.

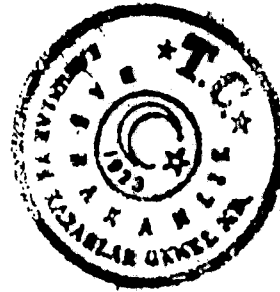
Buna göre, havagazı kuruluşlarının doğal gaz dağıtacak kuruluşlarda istihdam edilen T.C. Emekli Sandığı'na tabi personeli, istekleri halinde T.C. Emekli Sandığı ile olan irtibatlarını devam ettirebileceklerdir.

Diğer taraftan, bu kuruluşların, sözü edilen gazla ilgili müteahhlik ve Hazine garantisini haiz kredi sözleşme ve anlaşmaları ile para ve para hükmündeki kıymet ve alacakları, tesisleri, menkul ve gayrimenkul malları, hak, yetki ve menfaatlerinin de bu kuruluşlara devredilmesi öngörülmektedir.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin esasların Başbakanlıkça çıkarılacak bir yönetmelikle düzenleneceği ayrıca hükme bağlanmaktadır.

Madde 5- Yürürlük maddesidir.

Madde 6- Yürütme maddesidir.

DOĞAL GAZIN KULLANIMI HAKKINDA KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME

Doğal gazın kullanımının düzenlenmesi; 10/6/1987 tarihli ve 3370 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak, Bakanlar Kurulu'nca 2/1/1990 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Madde 1- Doğal gazın (sıvılaştırılmış hali de dahil) ithali, Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi (BOTAŞ) tarafından yapılır.

İthal edilen doğal gaz ile BOTAŞ tarafından satın alınan yerli doğal gazın satışı, satış fiyatının tesbiti ve ülke içinde dağıtım yetkisi BOTAŞ'a aittir.

İthal ve yerli doğal gazın ithal ve satışında, Akaryakıt Fiyat İstikrar Fonu mevzuatına ilişkin hükümler uygulanmaz.

Madde 2- Şehirlerde BOTAŞ'ın veya doğal gaz dağıtım ile ilgili hizmet vermek üzere kurulmuş sermaye şirketlerinin; doğal gaz dağıtım tesisleri kurmasına, işletmesine ve bu gazın satışını yapmasına Bakanlar Kurulu'nca izin verilebilir. BOTAŞ, doğal gazla ilgili hizmet vermek üzere kurulmuş ve kurulacak sermaye şirketlerine ortak olabilir.

Bu şirketlerin ilk kuruluşundaki hisse nisbetleri Bakanlar Kurulu'nca onaylanır.

BOTAŞ'ca ithal edilen veya satın alınan yerli doğal gazdan; yılda 1.000.000 (Birmilyon) metreküpten fazla doğal gaz kullanan sanayi kuruluşlarına ve organize sanayi bölgelerine doğal gaz satış yetkisi BOTAŞ'a aittir. BOTAŞ bu yetkisini, doğal gazla ilgili hizmet vermek üzere kurulmuş ve kurulacak sermaye şirketlerine devredebilir.

Madde 3- BOTAŞ veya gaz dağıtım ile görevlendirilen şirketin başvurusu üzerine, ilgili idare, 3194 sayılı İmar Kanununa göre gaz dağıtım hatlarının imar planında önceden tahsis edilmiş olması şartını aramaz ve doğal gaz dağıtım hatları ile tesislerini projesi uyarınca imar planına işleyerek gerekli ruhsatları verir.

Doğal gazın ithali, satışı, satış fiyatının tesbiti ve dağıtım konusu ile ilgili olarak 1580 sayılı Belediye Kanunu, 3030 sayılı Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun ile diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelelerde bulunan hükümler, bu Kanun Hükmünde Kararname'nin uygulandığı yerlerde dikkate alınmaz.

BOTAŞ'ın doğal gazla ilgili alacakları hakkında 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

Madde 4- 18/11/1988 tarihli ve 350 sayılı Doğal Gazın Kullanımı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçici Madde 1- Doğal gaz dağıtım şebekesi yapımına ve doğal gaz satışına başlamış kuruluşların bu çalışmaları devam eder. Ancak, haksız rekabetin önlenmesi amacıyla 2 nci maddenin üçüncü fıkrası hükmü saklıdır.

Geçici Madde 2- Havagazı hizmeti verilen yerlerde olup da 2 nci maddenin birinci fıkrası ile geçici 1 inci maddede belirtilen kuruluşlara havagazı hizmeti veren müesseselerin;

a) Doğal gaz dağıtacak kuruluşta istihdam edilen T.C. Emekli Sandığına tabi personelinden, isteyenlerin T.C. Emekli Sandığı ile irtibatları devam ettirilir.

b) Doğal gazla ilgili müteahhitlik ve Hazine garantisini haiz kredi sözleşme ve anlaşmaları ile para ve para hükmündeki kıymet ve alacakları, tesisleri, menkul ve gayrimenkul malları, hak, yetki ve menfaatleri bu kuruluşlara devredilir.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin esaslar Başbakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikte belirtilir.

Madde 5 - Bu Kanun Hükmünde Kararname yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 6 - Bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

TURGUT ÖZAL
CUMHURBAŞKANI

Y. AKBULUT
BAŞBAKAN

A. BOZER Devlet Bak. ve Başbakan Yrd.	M. KEÇECİLER Devlet Bakanı	K. İNAN Devlet Bakanı	H. DOĞAN Devlet Bakanı
G. TANER Devlet Bakanı	C. ÇİÇEK Devlet Bakanı	I. ÇELEBİ Devlet Bakanı	V. DİNÇERLER Devlet Bakanı
M. YAZAR Devlet Bakanı	I. ÖZARSLAN Devlet Bakanı	E. KONUKMAN Devlet Bakanı	I. ÖZDEMİR Devlet Bakanı
M. TAŞAR Devlet Bakanı	K. AKKAYA Devlet Bakanı	H. ÖRÜÇ Devlet Bakanı	M. O. SUNGURLU Adalet Bakanı
I. S. GİRAY Milli Savunma Bakanı	A. AKSU İçişleri Bakanı	A. M. YILMAZ Dışişleri Bakanı	E. PAKDEMİRLİ Maliye ve Gümrük Bakanı
A. AKYOL Milli Eğitim Bakanı	C. ALTINKAYA Bayındırlık ve İskan Bakanı	H. ŞİVGİN Sağlık Bakanı	C. TUNÇER Ulaştırma Bakanı
L. KAYALAR Tarım, Orman ve Köylüleri Bakanı	I. AYKUT Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı	Ş. YÜRÜR Sanayi ve Ticaret Bakanı	F. KURT Enerji ve Tab. Kay. Bak.
N. K. ZEYBEK Kültür Bakanı	I. AKÖZÖM Turizm Bakanı		

No.